

Gemeente Renkum

Voorstel aan de raad

Verantwoordelijk team
Financiën

Nummer

Kenmerk
188342

Raad d.d.
26 september 2024

Paragraaf begroting
N.v.t.

Portefeuillehouder
M.A. Mulder

Steller
D.F. van Hal

Datum
27 augustus 2024

Onderwerp
Keuzes dekkingsvoorstellen Begroting 2025

Geadviseerd besluit

Vaststellen dekkingsvoorstellen voor de Begroting 2025.

Toelichting op beslispunten

Op 27 juni heeft u de Perspectiefnota 2024-2028 geamendeerd vastgesteld. Daarbij heeft u ons gevraagd om voor de raadsvergadering van september 2024 de uitkomsten van alle bezuinigingen op de optionele activiteiten en beleidskeuzes ter bespreking aan u voor te leggen. Het gaat daarbij om maatregelen die eerder zijn voorgelegd in de Perspectiefnota, aangevuld met de door de fracties geopperde voorstellen middels amendementen en de motie 'Liever de hoogte in'. In de bijgevoegde notitie treft u deze voorstellen aan. Deze notitie wordt geagendeerd voor de extra raadscommissie van dinsdag 17 september en de raadsvergadering van 26 september, zodat u kunt besluiten welke dekkingsvoorstellen u wilt opnemen in de Begroting 2025.

Beoogd effect

Het effect van uw besluit is dat uw keuzes gebruikt worden om de Begroting 2025 op te stellen.

Kader

In artikel 4 van de Financiële verordening is vastgelegd dat de raad de kaders voor de begroting vaststelt. Het gaat daarbij om de financiële kaders uit de voorjaarsnota, maar ook de beleidsmatige kaders. Deze beleidsmatige kaders waren opgenomen in de perspectiefnota. Op basis van het aangenomen amendement bij de vaststelling van de perspectiefnota in juni, is de inhoudelijke besluitvorming over de bezuinigingen uitgesteld tot september.

Argumenten

In de raadsvergadering van 29 juni jl. heeft u het raadsvoorstel m.b.t. de Perspectiefnota geamendeerd aangenomen. Het geamendeerde besluit luidt:

De volgende kaders mee te geven voor de Begroting 2025:

1. Voorlopig geen extra geld te investeren en beschikbaar te stellen voor 2025 totdat de begroting 2025 sluitend is vastgesteld.
2. De volgende voorstellen uit te werken om te komen tot een sluitende begroting:
 - a. Stopzetten van de genoemde optionele activiteiten met uitzondering van de bezuiniging op Renkum Doet in 2024 van €159.000, hiervoor dekking te vinden in de algemene reserve en de pilot met het budget van €159.000 over 1,5 jaar te verdelen t/m december 2025.
 - b. Voorbereiden van beleidskeuzes binnen de voorgestelde producten;

- c. Alle in de door de fracties middels amendementen en de motie 'Liever de hoogte in' geopperde voorstellen, door te rekenen en van een advies te voorzien en hierbij ook rekening te houden met de algemene beschouwingen;
 - d. de uitkomsten van alle bezuinigingen op de optionele activiteiten en beleidskeuzes ter bespreking in de raadsvergadering van september 2024 aan de raad voor te leggen;
 - e. Met de griffie een proces uit te lijnen om te komen tot deze keuzes;
3. Het begrotingstekort voor 2025 uit de Vrije algemene reserve te onttrekken.

Samen met de griffie is het proces uitgelijnd om de raad in stelling te brengen om te komen tot definitieve keuzes voor de uitwerking van de begroting. Daarbij zijn de volgende stappen geformuleerd:

- Stap 1: inzicht krijgen in de mogelijkheden om de inkomsten te verhogen.
- Stap 2: doorrekenen van besparingen aan de uitgavenkant
- Stap 3: inzicht krijgen in de kosten van het niet stopzetten van de optionele activiteiten die in de amendementen worden genoemd en de producten die in de Perspectiefnota worden genoemd
- Stap 4: Organiseren van een tafeltjesmarkt
- Stap 5: Behandeling in de raadscommissie en besluitvorming in de raad van 27 september

De uitkomsten van stap 1 tot en met 3 zijn verzameld in de bijgevoegde notitie. Stap 4 en 5 zijn voorbereid door de griffie.

Om te komen tot een realistische, uitvoerbare en sluitende Begroting 2025 hebben we een opgave met betrekking tot de *financiën* en een opgave met betrekking tot de *capaciteit*.

Opgave met betrekking tot financiën

In de Voorjaarsnota hebben we de balans opgemaakt met betrekking tot de financiële opgave waar we voor staan ten opzichte van de gehele begroting (110 miljoen euro).

De ontwikkelingen in het gemeentefonds zijn door het Rijk gecommuniceerd naar de gemeenten in de meicirculaire. De financiële doorwerking daarvan heeft u ontvangen in de raadsbrief van 4 juni 2024. Op basis daarvan ziet de prognose er nu als volgt uit:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
<i>bedragen x € 1.000</i>					
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-2.344	-1.781	-4.580	-4.748	-4.752
Prognose Voorjaarsnota rijk		-1.500	200	200	200
Doorwerking decembercirculaire		-800	-800	-800	-800
Resultaat meicirculaire 2024 t.o.v. prognose	267	146	346	171	184
Totaal saldo incl. meicirculaire	-2.077	-3.935	-4.834	-5.177	-5.168

In de Najaarsnota 2024 wordt de prognose van de meerjarenbegroting geactualiseerd.

In de notitie zijn alle voorstellen opgenomen die kunnen leiden tot een realistische en sluitende begroting. We hebben deze voorstellen onderverdeeld naar drie soorten voorstellen:

1. stopzetten van optionele activiteiten;
2. beleidskeuzes;
3. uitgewerkte voorstellen vanuit de fracties.

Per onderdeel is eerst een samenvattende tabel opgenomen, waarna per voorstel een korte toelichting volgt.

Onderwerp

Keuzes dekkingsvoorstellen Begroting 2025

Datum

Kenmerk

Pagina

27 augustus 2024

188342

2 van 7

Opgave met betrekking tot capaciteit

In het traject 'Ambities in evenwicht' (waarover we de raad tussentijds geïnformeerd hebben) hebben we onderzocht hoe onze capaciteit zich verhoudt tot de opgave die er ligt. Om voldoende flexibiliteit te hebben binnen een organisatie, is het aan te bevelen om 100 uur per persoon beschikbaar te ramen voor onvoorziene werkzaamheden. Op basis van de inventarisatie is de conclusie dat deze ruimte er op dit moment niet meer is. Wij hebben op basis hiervan de opgave op capaciteit vastgesteld op 100 uur per fte, dat is 21.600 uren. De voorstellen die we doen om optionele activiteiten stop te zetten, zorgen ervoor dat deze uren worden vrijgespeeld.

U wordt uitgenodigd om eventueel door middel van één of meerdere amendementen een definitief besluit te nemen over de dekkingsvoorstellen die worden overgenomen in de Begroting 2025.

Kanttekeningen

VNG advies

Het advies van de VNG is om nu in beeld te brengen welke keuzes we gaan maken wanneer het Rijk het financieel ravijn en de loon- en prijsontwikkelingen - zoals in de zorg - niet gaat compenseren, en nu geen onomkeerbare besluiten te nemen. Dit is niet voor niets: alle gemeenten in Nederland worden geconfronteerd met de gevolgen van het rijksbeleid en de financiële gevolgen hiervan. Anders gezegd: er is hier sprake van een collectief, landelijk probleem dat we lokaal moeten oplossen. Echter, wij vinden dat niets doen geen optie is. Dat is financieel onverantwoord. Daarom sturen wij in de Begroting 2025 en verder op de 0-lijn, zodat we financieel in evenwicht blijven en preventief toezicht voorkomen.

Geen geld voor nieuwe ontwikkelingen

Naast de financiële bijstellingen die in de voorjaarsnota zijn opgenomen, signaleerden wij in de perspectiefnota ook een aantal beleidsontwikkelingen waarop wij een keuze van de raad vroegen. Gezien de financiële opgave waar wij voor staan, heeft de raad besloten geen middelen vrij te maken voor deze ontwikkelingen. Dit is gezien de voorstellen zelf zonder meer pijnlijk. Helaas dwingt het financiële argument ons om dit besluit te nemen. Dit besluit wordt in deze notitie niet ter discussie gesteld.

Dekking tekort 2025 uit de vrije algemene reserve

In het aangenomen amendement wordt voorgesteld "*Het begrotingstekort voor 2025 uit de Vrije algemene reserve te onttrekken.*" Dit kan worden gelezen alsof het gehele tekort voor 2025 kan worden onttrokken aan de vrije algemene reserve. Er zouden dan geen bezuinigingsmaatregelen nodig zijn voor 2025. Wij ontraden u om die lijn te volgen, om de volgende redenen:

1. Wij zijn verplicht om een structureel sluitende begroting vast te stellen. Dit betekent dat alle structurele uitgaven worden afgedekt door structurele inkomsten. Wanneer het gehele tekort voor 2025 wordt onttrokken uit de vrije algemene reserve, voldoen we niet aan dat uitgangspunt. Wat betekent dat de provincie ons onder preventief toezicht kan plaatsen.
2. Op basis van de financiële verordening is de minimum omvang van de vrije algemene reserve vastgesteld op € 4 miljoen. De Vrije algemene reserve wordt ingezet om jaarrekeningresultaten op te vangen en andere reserves en voorzieningen waar nodig op peil te brengen. Op basis van historische gegevens is een noodzakelijk minimumniveau vastgesteld. Gezien de forse bezuinigingsopgave die voor ons ligt en de financiële risico's die dat met zich meebrengt, is het niet verstandig om op dit moment onder dit minimumniveau te zakken.

Draagvlak

Gezien de financiële situatie zijn we genooddaakt de (beleids)ontwikkelingen binnen de daarvoor beschikbare financiële middelen uit te voeren. Dit betekent dat we waar nodig ons beleid bijstellen om binnen de budgetten te blijven. Nieuwe ontwikkelingen waarvoor geen budget beschikbaar is, worden niet opgepakt.

Onderwerp

Keuzes dekkingsvoorstellen Begroting 2025

Datum

Kenmerk

Pagina

27 augustus 2024

188342

3 van 7

Voorstel aan de raad

De dekkingsvoorstellen houden in dat we voorstellen om een aantal optionele activiteiten te stoppen, beleidskeuzes te maken waardoor we activiteiten uitvoeren op een lager niveau en inkomsten te verhogen. De consequenties hiervan zijn in de bijgevoegde notitie inzichtelijk gemaakt.

Bovenstaande zal niet altijd door iedereen op draagvlak kunnen rekenen. Het betekent verschraling van beleid, projecten en uitvoeringsplannen. In geval van beleidskeuzes zal b.v. ook de instandhouding van voorzieningen niet meer een vanzelfsprekendheid zijn.

Echter, gezien de financiële noodzaak zullen we hierin gezamenlijk keuzes moeten maken.

Aanpak/ Uitvoering

Uw besluit over de dekkingsvoorstellen vormt de input voor de Begroting 2025. Deze begroting ontvangt u uiterlijk op 10 oktober.

Communicatie

De bijgevoegde notitie wordt gepubliceerd op onze website. Zodra u een besluit heeft genomen over de dekkingsvoorstellen, zullen we dit besluit communiceren naar de betrokken organisaties en onze inwoners.

Financiële consequenties

Het totaal van de voorstellen levert de volgende bijdrage om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting:

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Saldo incl. meicirculaire	-3.935	-4.834	-5.177	-5.168
Voorstellen				
1. Stopzetten optionele activiteiten	340	439	459	542
2. Beleidskeuzes	3.540	5.520	6.079	6.850
3. Voorstellen vanuit fracties	930	930	930	930
Totaal voorstellen	4.810	6.889	7.468	8.322
Saldo inclusief voorstellen	875	2.055	2.291	3.154

De grootste wijzigingen t.o.v. de Perspectiefnota 2024-2028 betreffen:

		2025	2026	2027	2028
2A	Bij eigen nieuwbouwlocaties gaan voor maximale grondopbrengsten, ander beleid wordt losgelaten In 2029: € 1.788K	0	-900	-511	150
2A	Correctie t.o.v. PPN				400
2N	N.a.v. structurele overschotten JRK voordeel verwerken > voorstellen daling ASH, verhoging OZB (was al meegenomen in de VJN)	-100	-100	-100	-100
4B	Compenseren daling Rioolheffing met OZB	1.524	1.524	1.524	1.524

Daarnaast is de doorrekening van de door u ingediende amendementen in het resultaat verwerkt.

Keuzeruimte van de raad

De huidige voorstellen leveren meer op dan nodig is om te komen tot een sluitende begroting. Dit betekent dat de raad voor de bij 'saldo' genoemde bedrag aan voorstellen kan amenderen.

Onderwerp

Keuzes dekkingsvoorstellen Begroting 2025

Datum

Kenmerk

Pagina

27 augustus 2024

188342

4 van 7

Alternatief is om met een andere belastingverhoging te werken dan nu is uitgewerkt in de dekkingsvoorstellen.

Onderwerp

Keuzes dekkingsvoorstellen Begroting 2025

Datum

27 augustus 2024

Kenmerk

188342

Pagina

5 van 7

Uitname uit Vrije algemene reserve t.b.v. aanvulling begrotingstekort

Op basis van de meicirculaire worden gemeenten in 2025 gekort in het Gemeentefonds. Deze korting heeft te maken met de nieuwe financieringsystematiek die vanaf 2024 wordt doorgevoerd. Dit leidt tot nadelen voor 2024 en 2025. Dit nadeel wordt voor 2024 gecompenseerd door het rijk. Omdat gemeenten vaak jaarrekeningoverschotten hebben, vraagt het rijk de gemeenten het nadeel in 2025 voor een groot deel zelf op te vangen. Voor gemeente Renkum betekent dit dat we met circa € 1,5 mln. gekort worden.

Wanneer alle dekkingsvoorstellen die nu voorliggen worden overgenomen is het saldo van de begroting in 2025 positief en is een onttrekking van circa € 1,5 miljoen, zoals in de Perspectiefnota 2024-2028 was weergegeven, niet benodigd.

Het verwachte verloop van de Vrije algemene reserve is als volgt:

	2024	2025	2026	2027	2028
Per 1-1	6.824	3.932	3.932	3.932	3.932
Resultaat Jaarrekening 2023	1.752				
Resultaatbestemming 2023	-985				
Aanvulling begrotingstekort	-246				
Aanvulling weerstandsvermogen	-1.336				
Totale mutatie	-815				
Per 31-12	6.009	3.932	3.932	3.932	3.932
Aanvulling begrotingstekort o.b.v. prognose (voorjaarsnota 2024 + meicirculaire)	-2.077				
Saldo per 31-12	3.932	3.932	3.932	3.932	3.932
Tekort vrije algemene reserve					68
Saldo na op te lossen tekort					4.000

Conclusie is dat de Vrije algemene reserve op dit moment toereikend is.

NB de Vrije algemene reserve moet, uiterlijk in 2028, een minimumniveau van € 4.000.000 hebben

Juridische consequenties

N.v.t.

WMO-aspecten

N.v.t.

Gezondheid

N.v.t.

Duurzaamheid

Zie hiervoor de perspectiefnota.

Effect op vermindering regeldruk

N.v.t.

Onderwerp

Keuzes dekkingsvoorstellen Begroting 2025

Datum

27 augustus 2024

Kenmerk

188342

Pagina

6 van 7

Alternatieven

Wanneer u besluit geen kader mee te geven voor de Begroting 2025, dan wordt het besluit over het te voeren beleid uitgesteld tot de jaarlijkse begrotingsbehandeling.

Uw raad kan dekkingsvoorstellen wijzigen of schrappen door het indienen van amendementen.

Wanneer u besluit om dekkingsvoorstellen te schrappen betekent dit dat, zodra de meerjarenbegroting niet sluitend is, er alternatieve dekking gevonden moet worden.

Wanneer u besluit om de voorgestelde optionele activiteiten niet stop te zetten, betekent dit dat we minder besparen op interne uren waardoor er minder flexibiliteit over blijft om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe vragen, zoals beoogd was in het traject Ambities in evenwicht.

Door middel van de voorgelegde dekkingsvoorstellen is de meerjarenbegroting sluitend, en heeft deze positieve saldi. Het advies is de dekkingsvoorstellen over te nemen en zo de positieve saldi in stand te houden om risico's in de realisatie van de dekkingsvoorstellen en de daar bijhorende financiële risico's op te kunnen vangen. Dit geeft uw raad comfort voor de toekomst.

Preventief toezicht

Gemeente Renkum moet ervoor zorgen dat de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is. De provincie houdt toezicht op de financiën. Regulier houden zij "repressief toezicht".

Repressief toezicht betekent dat de begroting direct uitgevoerd kan worden. Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voldoet (w.o. Begroting 2025 niet structureel en reëel in evenwicht en/of niet aannemelijk dat u dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf (2028) van de meerjarenraming herstelt) of niet tijdig wordt ingediend bij de provincie, is er sprake van "preventief toezicht". Preventief toezicht betekent dat de provincie de begroting en de daaropvolgende wijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat deze uitgevoerd kan worden.

Onderwerp

Keuzes dekkingsvoorstellen Begroting 2025

Datum

27 augustus 2024

Kenmerk

188342

Pagina

7 van 7